

ostati skrštenih ruku, već se moramo angažirati da sami u nastaloj situaciji pomognemo rješavati neka pitanja, koja će unaprijediti i zajednicu i narode.

Sigurno je da te stvari neki koče, kako sa strane upravnih organa, tako sa strane vjernika, ali se možemo ponadati da će zajedničkim nastojanjima stvari napredovati.

Potpuna uspostava diplomatskih odnosa daje nam vjerovati da će biskupske konferencije moći preuzeti sve odgovornosti koje im daje Koncil, a to će papinski predstavnik, pronuncij, pomoći. U tom će smislu pomoći i rješavanju nekih administrativnih pitanja (Baranja, Istra), pa onda pitanje naše radne emigracije... Proroci nismo, veli Šagi, ali se možemo ponadati i to bez bojazni sa strane države, jer je Crkva pozvana da služi i u međunacionalnim odnosima.

3. Naša emigracija — ekonomska — opasnost je koja prijete zajednicu Crkve u Hrvatskoj. Ne gledamo dovoljno na probleme, ne rješavamo ih koliko je do nas. Vezani smo na rješenja toga problema kao kršćani koji ga promatraju unutar naroda, a i unutar Crkve. U tom rješavanju teškoća morali bismo kao kršćani doprinijeti izravno ili neizravno da nam se narod ne izgubi ni nacionalno ni vjerski. Morali bismo za to odgovorne svojim stavom i djelovanjem urazumiti da se brinu za rješavanje toga problema: da ne odilaze, da se vrate koji su otišli i da im se omogućiti život koji će ih zadržati na ognjištu svoga roda i u zajednici njihove Crkve. Svojim izravnim kontaktima mogli bismo pomoći osvijestiti te ljude naglašavajući im da pripadaju zajednici župe, biskupije, Crkve, koja je sada možda za njih samo sociološka zajednica, ali u budućnosti može postati proživljena zajednica vjere.

Ove veoma konstruktivne misli u tekstu izgledaju na nekim mjestima podosta prekidane drugim usputnim mislima, kojima pisac nastoji osvijetliti stvar i, dakako, potkrijepljene su naglašenim riječima: *ponadati se* je... *vjerovati* je da će se to realizirati!

J. Kribl

SUENENS: *Dotrajalo i živo u Crkvi*, Zagreb 1969. Izdali: Glas Koncila — Kršćanska sadašnjost, Žarišta 1, prijevod str. 3—46.

José De Broucker, glavni urednik ICI, razgovarao je s kardinalom Suenensom o nekim pitanjima u vezi s njegovom knjigom: *Suodgovornost u današnjoj Crkvi*.

1. Danas postoji izvjesna napetost u Crkvi, a problemi s kojima je povezana ta napetost teološke su naravi... To su problemi religiozne politike: s jedne strane radi se o centralističkim, juridičkim, statičkim, birokratskim i esencijalističkim tendencijama i iza II vat. sabora unutar Crkve; s druge strane postoji tendencija partikularnih Crkava koje ne nijeću središnju Crkvu u Rimu, ali na sve probleme gledaju drugačije: ne juridički, već evanđeoski. Nisu mjesne Crkve (u Parizu, Londonu...) protiv Katoličke Crkve, već za sveukupnost Katoličke Crkve, one su za istinski i kršćanski pojam jedinstva, koji uključuje opravdanu različitost na duhovnom, liturgijskom, teološkom, kanonskom i pastoralnom području.

2. U tom je smislu i Koncil definirao kolegijalitet, koji označuje da papa ne može biti izoliran od biskupskog kolegija, već kao glava, »šef« biskupskog kolegija, čija se prisutnost mora smatrati posebnom upravu o kolegiju, a ne nikako posebno božansko nadahnuće. U tom bi smislu enciklike i važniji dokumenti Svete Stolice bili samo dokaz prisutnosti svih Crkava preko svojih biskupa, cijelog Božjeg naroda. Tako bi svaki biskup sačuvao svoj autoritet, ali i papa svoj. Papa bi tako sudjelovao ne izoliran, već uključen u sva zbivanja mjesnih Crkvi.

3. To bi sve tražilo da i biskupi imaju daleko više kontakta s vjernicima. Crkva je Božji narod, a nije Crkva samo hijerarhija, kako se do sada shvaćalo u obrani protiv protestantizma. Crkva je prije sakramentalna nego juridička. Vjernici će prema Koncilu više sudjelovati zajedno s klerom u izboru biskupa. To dakako ne bi smjela biti demokracija nadmetanja, već demokracija od-

govornosti doživljene u proživljavanju Krista, jer napokon *Credo* se ne može utvrditi većinom glasova. Ovdje dobivamo dojam da Šuenens više voli govoriti o Kuriji, koja ljubomorno čuva vlast u njezinom odnosu prema biskupima, mjesnim Crkvama nego o konkretnim pitanjima povezanosti biskupa s narodom. Svakako je tu teškoća koja se treba prudencijalno i odgovorno gledati, kaže kardinal, ali i naglašuje da izgleda da Kurija ne vjeruje mjesnim Crkvama.

4. Čitava administracija Kurije vezana je za kanonsko pravo koje ne odgovara potrebama života i vremena. Iza Koncila ima mnogo bujica koje se ne mogu smjestiti u okvir formalističkih, juridičkih propisa. To nije život. Danas je čovjek svojim mentalitetom drugačiji, i kanonski, »talmudski« propisi ne odgovaraju životu. Zato nastaju reakcije. Morali bismo nešto naučiti i za crkvene prilike od francuske ili oktobarske revolucije. Život u svom toku nosi na pozornicu mlade generacije. Trebamo shvatiti Koncil u Njegovoj otvorenosti za ta pitanja, a ne u zatvorenosti »sub gravi«, kao što je to bio do sada slučaj. U tom smislu treba gledati na život Crkve koji mora poprimiti evanđeoski smisao, a ne sumnjičarsko djelovanje. Zato bi kodeks koji ima doći morao biti kodeks povezan sa životom i temeljen na supsidijarnosti.

5. Izbor pape, kako se još i danas obavlja, nasljeđe je iz prošlosti. Ne radi se ovdje o autoritetu pape, koji je svojim podrijetlom božanskog prava. Radi se o načinu izbora, koji bi se trebao obavljati preko kolegija biskupa, a ne kardinala, koji zapravo i ne predstavljaju čitav Božji narod, osobito ako se uzme nerazmjernost kardinala po nacijama. Morale bi kod izbora doći do izražaja mjesne Crkve. Ovdje se nameće još pitanje laikata predstavljenog u Crkvi kod izbora pape, a to bi se riješilo sudjelovanjem vjernika u izboru biskupa.

6. Papa je rimski biskup i ujedinio vrhovni poglavar sveopće Crkve. Te funkcije on ne može otuđiti, ali bi druge vezane uz njegovu osobu zapravo morao otuđiti, jer su te

druge povijesnog porijekla (primas Italije, patrijarh Zapada...). Drugotno je pitanje nacionalnosti, ali osnovno je da je on poglavar Crkve koja je mater et caput svih Crkava. U tom smislu potrebno je otestiti se administracije koja često radi i mimo papinog znanja. Zato kritizirati Kuriju, koja je u službi nadnaravne zbilje — a koja se služi naravnim pogreškama i prestižima — ne znači kritizirati papu. Kurija je nužna, ali uskogrudnosti, pogreške i smicalice ljudi iz Kurije nisu nužne. One su zlo. Zbog toga bi trebalo internacionalizirati Kuriju u smislu »internacionalizacije ideja i pastoralnih izmjena među zemljama«. To sve traži velik i nedogledan posao koji bi morali obaviti stručnjaci s područja teologije i društvenih znanosti. Papa bi svojom osobom — riješivši se mnogih administrativnih službi — morao biti poglavar Crkve, koja je pozvana da bude »sakrament ujedinjenja svijeta«.

7. »U tom je smislu važnija teologija nuncija od njegove nacionalnosti«. Nuncij je veza između periferije i centra i to u smislu nadnaravne veze, ali u dvostrukom smislu: diplomatskom i religioznom. Nuncij je kontrolirao biskupa... Sama uloga bi se mogla povjeriti i laicima. S religiozne strane u smislu kolegijalитета — tu je teologiju naglasio Koncil — bilo bi bolje da je nuncij domaći čovjek, koji će dobro poznavati prilike, pa bi u tom smislu bio i manje okružen skupinama denuncijanata protiv biskupa. Mogao bi lakše prosuđivati situacije i objektivnije izvješćivati centar, koji bi trebao imati više povjerenja u biskupe. Ne bi se smatrao stranim tijelom, a ipak bi ga određivao centar. I ako je svima do napretka Božjeg naroda, ovo bi bilo bolje.

8. Danas Crkva proživljava nemirne časove. Postoje pobunjenici: jedni su protiv juridičkih forma, drugi hoće odijeliti istinito od neistinitog... U prvom smislu ovdje se ne radi o borbi protiv prava, već protiv juridizma. Rimski Kurija je na udaru, ne sveti Otac. On se hoće osloboditi sistema koji guši. Protiv

Crkve se diže svijet koji ne viče: vi niste kršćani, već: vi niste pravi kršćani! U tom je čvor. Kad bismo ga riješili, ne bismo imali teškoća, barem ne ovakvih.

Crkva mora biti svjedokinja evanđelja: u jedinstvu i autoritetu, u promicanju slobode djece Božje, u kontemplaciji i ljubavi. Potrebno je sve sjediniti. Na tom moramo svi zajedno raditi.

U ovom razgovoru osjećaju se problemi s jedne i s druge strane... Jedni i drugi trebaju se ispraviti. Oni u Kuriji i oni izvan kurije. Moramo postati pravi kršćani, a onda neće biti toliko problema! Onda će biti teškoće lakše — osobito ako počnemo od sebe!

J. Kribl

NORA VON WYDENBRUCK: Mudrost Terezije Velike, prijevod, Kršćanska sadašnjost, Metanoja 17—18, str. 9—85. Zagreb 1970.

Svetica 16. stoljeća, Španjolka, kćerka pobožnih roditelja, plemenitog podrijetla, lijepa žena koja veću ljepotu gleda u Bogu. Izgleda da je 21 XI 1536. ušla u samostan u Avili, koji u to vrijeme ima više smisla za sve nego za Boga. Njezinu požrtvornost u samostanu tumačili su kao nastojanje da se sv. di... Razboljela se, otišla kući, pa nekoj nadriliječnici, koja joj je skoro skončala život. Posjeti na putu strica u Hortigozi. On joj daje knjigu »Treći abecedarij« koja ju je uvela u razmatranje, udublјivanje u Bogu. U Becedesu se susreće s mladim učenim svećenikom, ali »glumcem«. Moli za njegovo obraćenje. Bolest još uvijek traje, ali u to vrijeme razmatra o istinama o Bogu. Kad poozdravi, postaje joj ugodno »časkanje«, no osjeti da je s tim povezana i mlitavost u duhovnom napretku. Poučava oca o duhovnom životu, a sama ga ne izvršuje. Uz njegu oca u bolesti i sama se »nјeguje«.

Nagli preokret došao je u njezinoj 40. g. (1555) nad likom trpećega Krista. Upoznaje se sa sv. Franjom Borgijom i Petrom Alkantarskim.

To je potiče na jači duhovni život, no opaža i želju da izađe iz samostana i da počne izvan samostana pastoralno djelovati.

U jednom »časkanju« prijedlog Marije da Ocampo, pustopašne Terezijine nećakinje, da osnuje novi samostan poput srednjovjekovnih isposnika, duboko ju je zahvatio. Osigurale su novac... učeni su odbacivali zamisao... sveti su je pomagali. Sva se Avila usprotivila toj zamisli. U to vrijeme Terezija odlazi u Toledo gospođi Lujzi de la Cedra, najvećoj dami tadašnje Španjolske. Tu se nađe s karmelićankom Marijom od Isusa, koja svom dušom pristaje uz reformu. Ova hodočasti u Rim i dobiva dozvolu. Ipak nije išlo lako... U lipnju 1562, dobivši dozvolu od ispovjednika, vrati se u Avilu i u potpunosti tajnosti osnuje samostan »San Jose de Avila«. Tu uzme Terezija de Ahumada ime T. od Isusa. S njom su bile još dvije sirote sestre. Kod toga su bili prisutni sv. Petar Alkantarski, o. Ibanez, dominikanac, i o. Baltarazas, isusovac. Avilski samostan »Utjelovljenja«, u kome je Terezija prije bila, strašno reagira, no Terezija se borila za svoje ostvarenje razborito i ustrajno. Kod novih sestara osobito pazi na bistrinu intelekta, koja je potrebna i za životnu orijentaciju i za nadogradnju milosti.

Osnivajući nove reformirane zajednice, imala je mnogo teškoća. Ustrajno je radila. Pa čak i na reformiranju muške grane karm. reda pošto se upoznala sa sv. Ivanom od Križa. Osnivala je samostane u Malagonu, Durvelu, Toledu, Pastrani, Salamanki, Albi de Tormes. Reformacija avilskog »Utjelovljenja« zadade joj mnogo teškoća. No uspije, i sama postade njegova upraviteljica. Sv. Ivan od Križa je ispovjednik reformiranih u Avili. Zatim je nastavila s osnivanjem u Segoviji, Veas, gdje se upoznala s veoma duhovnim i praktičnim o. Gracijanom. Korodba joj ostaje kamen kušnje a u Sevilji joj nadbiskup uskraćuje dozvolu za osnivanje! Doživljava teškoće zajedno sa sv. Ivanom od Križa zbog netrpeljivosti »calzadosa i descalzadosa« — obuvenih i neobuvenih. Iza smrti nuncija Ormaneta